

Dr. Fatih DERVENT

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME Temel Kavramlar

1

Ölçme nedir?

Belli bir niteliğin gözlemlenerek gözlem sonuçlarının sayısı ya da sembollerle ifade edilmesi (Turgut, 1990).

2

Ölçme nedir?

- Herhangi bir nesnenin ne kadar büyük, küçük veya çok olduğunu belirtme sorunudur.
- Ölçme, bilinmeyen bir değeri veya bir ölçüyü, bilinen bir değer veya bir ölçü ile karşılaştırılmasıdır.

3

Doğrudan ölçme

- Ölçmeye konu olan özelliğin kendisiyle aynı türden bir araçla ölçülmesi.

Örneğin, uzunluğun metre adı verilen bir başka uzunlukla ölçülmesi.

4

Dolaylı ölçme

- Ölçülen özelliğin, doğrudan ölçülmeyecek kendisiyle ilişkili olduğu düşünülen başka özellikler aracılığıyla ölçülmesi.

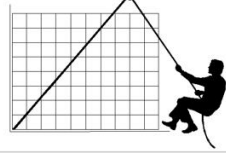

Örneğin, eğitimde ölçmeye konu olan başarı, ilgi, tutum, vb. özelliklerin tamamı dolaylı yollarla ölçülmesi.

5

Değerlendirme nedir?

Ölçme sonuçlarının bir ölçütle karşılaştırılması sonucunda bir değer yargısına ulaşma.

6

Değerlendirmede üç temel öğe

- Ölçme sonucu
- Ölçüt
- Karar

7

Değerlendirme nedir?

Öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacıyla yapılan, eğitime ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı, sistematik bir süreçtir.

8

Tanılayıcı Değerlendirme

- Öğrenciler ilgili ders/programa ait bilgi, beceri, tutum gibi özelliklere ne düzeyde sahiptirler?
- Bu sorunun cevabına göre öğretim uygulamaları gözden geçirilerek düzenlenir.

9

Biçimlendirici Değerlendirme

- Düzenlemeler sonrası uygulanan öğretim programlarının amaca uygunluğunun süreci içinde değerlendirilmesi.
- Süreç içinde, konu/ünite sonrası yapılır.
- Süreç içinde yapılan değerlendirmeler öğrenmeyi arttırıcı bir role sahiptir o nedenle not verme amaçlı kullanılmaz.

10

Düzyer Belirleyici Değerlendirme

- Not verme amaçlıdır
Başarılı mı başarısız mı? Yeterli mi yetersiz mi?

11

Sınav

- Belli bir ders ve konu alanındaki bilgi/beceri düzeyini belirleme.

Test
bu amaçla kullanılan bir ölçme aracı

12

Değişken

- En az iki değer alabilen,
- Duruma, zamana, yere, kişiye göre farklı değerler alabilen nitelikler.

13

Değişken

- Nitel değişken:** Miktar cinsinden (yaş, kilo, not vb.)
- Nitel değişken:** Kategorilere ayırarak (cinsiyet, din, dil vb.)
- Sürekli değişken:** Kesirli sayılarla ifade edilirler (uzunluk, kütle, başarı, yetenek vb.)
- Süresiz değişken:** Tam sayılarla ifade edilirler (sınav katılan öğrenci sayısı, başyüran kişi sayısı)

14

Sınıflama Ölçeği

Ölçme sonuçlarının matematiksel nitelikleri

- Cinsiyet Değişkeni: Erkek (1) – Kadın (2)**
Aynı grupta yer alan varlıklar birbirleriyle simetriktr

15

Sıralama Ölçeği

- Ölçülen özelliğe sahip oluş düzeyi açısından**
- Sıralama ölçeklerinde sıfır (0) değerinin bir anlamı yoktur. Birimler arasındaki aralıklar eşit değildir. Gruba yeni biri katıldığında sıralama değişir.

16

Eşit aralıklı ölçek

Sıfır gerçek sıfır değildir, izafidir. Yokluk ifade etmez.

Sıcaklık ölçmede kullanılan termometre eşit aralıklı ölçek esasına göre geliştirilmiştir. Çünkü suyun donma noktası °C kaynama noktası 100°C olarak belirlenmiştir. İki nokta arası 100 eşit parçaya bölünerek her bir bölme 1°C denilmiştir.

17

Eşit oranlı ölçek

Ölçülen özelliğin başlangıç noktası gerçek sıfırdır ve birimleri arasında eşitlik söz konusudur.

Gerçek sıfır noktasına sahiptir. Yani sıfır yokluk ifade eder.

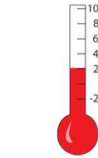
18

FARKLAR Eşit aralıklı X Eşit oranlı ölçekler

- Eşit aralıklı ölçeklerde çarpma ve bölme işlemi yapılamaz, örneğin IQ (zeka) testinden 55 alan bir kişi 110 alan bir kişinin yarısı kadar zekaya sahiptir diyemeyiz, anlamsız olur. IQ testinde 55 çok düşük bir seviyedir.
- Sıfır anlamsızdır, yokluk ifade etmez. Örneğin IQ (zeka) testinden sıfır alan kişinin hiç zekası yok diyemeyiz.

19

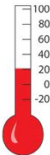
Ölçmede Birim

- Ölçme sonuçlarını ifade etmekte kullanılan, ölçme araçlarını sayısal değerlerle ifade edebilen en küçük parçalar.

20

Ölçmede Birim

- Eşitlik
- Genellik
- Kullanışlılık

21

Sıfır Noktası

- Başlangıç noktası
- Anlamı, ölçülen özelliğin gerçekte hiç olmadığıdır.

22

Kullanım amaçları

- Öğrenciyi tanıma ve öğretim sürecine yerleştirme.
- Öğrencilerin ders konularını öğrenme durumlarını teşhis ederek öğretim programında belirtilen kazanımların edinme düzeylerini belirleme.

23

Kullanım amaçları

- Öğrencilerin öğrenme düzeylerini tespit ederek öğretimde karşılaşılan güçlük, eksiklik ve hataları ortaya koyma.
- Öğrenmeyi daha anlamlı ve derin hale getirebilmek amacıyla dönüt sağlama.
- Öğretim hizmetinin etkililiğini belirleme.
- Öğretim stratejilerinin ve program içeriğinin dengeli ve etkili olup olmadığının izleme.
- Öğrencilerin gelecekteki öğrenme ihtiyaçlarını belirleme.
- Öğrencileri yönlendirme.

24